

СИЛАБУС
(РОБОЧА ПРОГРАМА) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>08 Право</i>
Спеціальність	<i>081 Право</i>
Освітня програма	<i>«Право»</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна) / заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, перший та другий семестри</i>
Обсяг дисципліни	<i>8 кред. ЄКТС / 240 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/Екзамен</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.ю.н., Андрущакевич Юлія Володимирівна</i> <i>Викладачі к.ю.н., Андрущакевич Юлія Володимирівна;</i> <i>+ 38 (050)7124361; ScienceJ21@gmail.com</i> <i>к.ю.н. Пряміцин В'ячеслав Юрійович</i> <i>+38(098) 9332230; slavayurievich@gmail.com</i> <i>к.ю.н. Чепульченко Тетяна Олексіївна</i> <i>+38 (067) 9618842; chepulchenko.t@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/MTQ4NzY2OTc5MzU2?cjc=3kvoati</i>

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Теорія держави і права становить собою напрямок наукового пізнання і одночасно навчальну дисципліну. Теорія держави і права як наука є фундаментальною та узагальнюючою галуззю юридичних знань, що спирається на історичний досвід становлення та розвитку держави і права, сучасні концепції державо- та праворозуміння.

Предмет навчальної дисципліни «Теорія держави і права» становлять фундаментальні теоретичні знання про державу і право, їх сутність, категоріальний та понятійний апарат, що є необхідною умовою для вивчення інших галузей юридичної науки, а також ефективної професійної діяльності юриста у сфері практичної юриспруденції.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія держави і права» є отримання навичок розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Відповідно до вимог ОПП метою дисципліни є формування у студентів здатностей:

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

ЗК11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій

ЗК14 Цінування та повага різноманітності і мультикультурності

ФК1 Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві

ФК2 Здатність розуміти ретроспективи формування правових та державних інститутів

ФК3 Здатність поважати честь і гідність людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи

Завданнями дисципліни є формування таких програмних результатів навчання:

6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи

18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджери та чат бот Telegram "ТДПконсультант". Студентам необхідно володіти навичками з використання текстового редактора.

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.	Лекційні та практичні заняття з використанням інформаційно-повідомлювального, пояснювального та інструктивно-практичного методів викладання, робота з нормативно-правовими актами, з навчальною та науковою літературою, навчальна дискусія, використання проблемно-пошукового (проблемний виклад матеріалу та постановка проблеми в межах заняття), аналітичного та практичного методів.	Усне опитування, виконання практичних кейсів, письмові творчі проекти,
17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.	Лекційні та практичні заняття з використанням інформаційно-повідомлювального, пояснювального та інструктивно-практичного методів викладання, робота в малих групах, розв'язання практичних завдань, робота з нормативною документацією	Виступи з презентаціями, виконання письмових практичних робіт, письмові творчі проекти
18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	Лекційні та практичні заняття з використанням інформаційно-повідомлювального, пояснювального та інструктивно-практичного методів викладання, робота з навчальною літературою; робота в малих групах, дискусії	Усне опитування, публічні виступи, модульна контрольна робота
19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.	Лекційні та практичні заняття з використанням інформаційно-повідомлювального, пояснювального та інструктивно-практичного методів викладання, робота в малих групах, розв'язання практичних завдань, робота з нормативною документацією	Виступи з презентаціями, виконання письмових практичних робіт, модульна контрольна робота

2. [Пререквізити та постреквізити дисципліни \(місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою\)](#). Навчальна дисципліна є основою отримання фундаментальних знань про державу і право. Дисципліна перебуває у певному зв'язку з кредитними модулями інших дисциплін циклу професійної підготовки студентів

3. Зміст навчальної дисципліни

Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи Денна форма

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна Робота
1 семестр			
Тема 1. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук	4	4	4
Тема 2. Методологія вивчення держави і права	2	2	4
Тема 3. Причини і теорії походження держави	2	2	4
Тема 4. Поняття та сутність держави	4	3	5
Модульна контрольна робота	-	1	-
Тема 5. Форма держави	4	4	4
Тема 6. Функції держави	2	2	4
Тема 7. Механізм держави	4	4	5
Тема 8. Держава і правовий статус людини	4	4	4
Тема 9. Політична система суспільства	4	4	5
Тема 10. Демократична, правова і соціальна держава	4	4	4
Тема 11. Сучасні концепції держави	2	2	5
Всього	36	36	48
2 семестр			
Тема 12. Соціальне регулювання та право	4	4	5
Тема 13. Сутність і соціальна цінність права	2	2	5
Тема 14. Праворозуміння	4	3	5
Тема 15. Форма (джерела права)	4	4	4
Тема 16. Норма права	2	2	2
Тема 17. Система права і система законодавства	2	2	4
Тема 18. Правовідносини	2	1	5
Модульна контрольна робота	-	2	-
Тема 19. Реалізація норм права	4	4	2
Тема 20. Тлумачення норм права	2	2	2
Тема 21. Правосвідомість та правова культура	2	2	4
Тема 22. Юридична відповідальність	4	2	4
Тема 23. Законність та правопорядок	2	2	4
Тема 24. Правова система	2	2	2
<i>Всього</i>	36	36	48
Усього годин за I і II семестри	72	72	96

Заочна форма

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна Робота
1 семестр			
Тема 1. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук	1		10
Тема 2. Методологія вивчення держави і права			10
Тема 3. Причини і теорії походження держави		1	10
Тема 4. Поняття та сутність держави	1		10
Тема 5. Форма держави	1		10
Тема 6. Функції держави	1		10
Тема 7. Механізм держави	1		10
Тема 8. Держава і правовий статус людини	1		10
Тема 9. Політична система суспільства	1		10
Тема 10. Демократична, правова і соціальна держава	1		10
Тема 11. Сучасні концепції держави		1	10
Всього	8	2	110
Тема 12. Соціальне регулювання та право	1		8
Тема 13. Сутність і соціальна цінність права		1	8
Тема 14. Праворозуміння	1		8
Тема 15. Форма (джерела права)	1		8
Тема 16. Норма права	1		8
Тема 17. Система права і система законодавства		1	8
Тема 18. Правовідносини			10
Тема 19. Реалізація норм права	1		8
Тема 20. Тлумачення норм права			10
Тема 21. Правосвідомість та правова культура			10
Тема 22. Юридична відповідальність	1		8
Тема 23. Законність та правопорядок			10
Тема 24. Правова система			8
<i>Всього</i>	6	2	112
Усього годин за I і II семестри	14	4	222

4.1 Базова література

1. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посібник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко, К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.
2. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Ю.М. Загальна теорія держави і права: підручник. Львів: Новий світ, 2000. 2018. 584 с.
3. Конституція України. Офіц. текст, прийнятий на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
4. Лук'янов Д.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С. Теорія держави і права: посібник. Х.: Право, 2018. 196 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. / О. Ф. Скакун. – Вид. 4-те, допов. і перероб. – К. : Правова єдність : Алерта, 2014. – 524 с.
6. Теорія держави і права, Бостан С.К., Гусарев С.Д., Пархоментко Н.М. К.: ВЦ «Академія», 2013. 348с.
7. Теорія права / За ред. С.В. Бобровник. К.: Юрінком Інтер, 2019. 940 с.

4.2 Допоміжна література:

1. Андрущакевич Ю.В. Конкретизація правових норм як гарантія прав і свобод людини. Альманах права. 2017. Вип. 8. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2017_8_23
2. Андрущакевич Ю.В. Сучасне розуміння правової ідеології крізь призму сприйняття та заперечення // Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал» 2021, № 9. С.14-17
3. Andrushchakevych Y. The concept of legal ideology: genesis of creation and formulation // Visegrad Journal on Human Right. 2021, № 4 С.8-14.
4. Andrushchakevych Y. The essence of legal ideology // MODERN SCIENCE: INNOVATIONS AND PROSPECTS" Proceedings of the 2th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House 7-9 November 2021, Stockholm, Sweden.
5. Захист прав людини в умовах суспільних трансформацій: концептуальні та нормативно-правові засади: монографія / [кол. авторів; за заг. ред. Д.О. Маріц та О.Л. Львової]. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 340 с.
6. Козюбра М.І. Верховенство права: українські реалії та перспективи // *Право України*. 2010. №3. С. 5-12.
7. Малишев Б.В. Правова система (телеологічний вимір): монографія. К.: ВД Дакар, 2012. 363 с.
8. Малишев Б.В., Москалюк О.В. Застосування норм права: Навч. посібн. К.: Реферат, 2010. 260с
9. Методологія в праві: монографія. К.: Грамота, 2017. 658 с.
10. Пряміцин В. Ю. Зміст права на вищу освіту. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спеціальний випуск, присвячений Міжнародній науковій конференції, в рамках VII-х наукових читань, присвячених пам'яті В.М. Корецького - Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2017. - С. 27-30.
11. Пряміцин В. Ю. Суб'єкти гарантування реалізації права на вищу освіту в Україні. Альманах права. Науково-практичний юридичний журнал. Випуск 8– К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2017. - С. 249-253
12. Пряміцин В. Ю., Кліпановський А. П. Значення культури, її духовного аспекту та культурної функції держави для України в умовах сьогодення // *Право і суспільство*. - 2020. - №2 . Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/2_2020/part_1/21.pdf
13. Пряміцин В.Ю., Полякова І.В. Кріоніка як право на збереження життя // *Правова позиція*, № 1 (26), 2020. Режим доступу: <http://legalposition.umsf.in.ua/archive/2020/1/4.pdf>
14. Пряміцин В.Ю., Білоусова К.В. Протиріччя демократичного політичного режиму. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №4. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/4.pdf
15. Пряміцин В.Ю., Дубенець А.С. Щодо питання права на соціальний захист громадян України у контексті досвіду рішень Конституційного суду України та Європейського суду з прав людини // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. — 2019. — №6. (<https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15561135709386.pdf>)

16. Пряміцин В.Ю., Страхов С.С. Проблеми законодавчого встановлення початку права на життя людини. Науково-виробничий журнал: Держава та регіони. Серія: Право. Випуск № 1, 2019 р. С. 23-28 (http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2019/6.pdf)
17. Чепульченко Т. О. Демократичні цінності: теоретико-правовий аспект // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції : наук. зб. – 2017. – Спец. вип., присвячений Міжнародній науковій конференції “Актуальні проблеми вітчизняного права” в рамках VII-х наукових читань, присвячених пам’яті В. М. Корецького. – Ч. 2. – С. 35–39.
18. Чепульченко Т.О. Концепція прав людини: доктринальні підходи. Альманах права. Випуск 11, К. 2020. С. 258-265
19. Чепульченко Т.О. Права людини у демократичному суспільстві. Альманах права. Тлумачення права: від теорії до практики. К-2021, вип. № 12. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького націон. академії наук України, стор. 270-277
20. Чепульченко Т.О. Права людини як мета і межі правотворчості. Альманах права. Правова експертиза і правовий моніторинг: питання теорії і практики, вип. №10, К. 2019, стор. 275-286.
21. Чепульченко Т.О., Гребенчук А.І., Проблеми формування правової системи України, Конституційно-правові академічні студії № 1/2020. С. 115-121
22. Чепульченко Т.О., Левіцька Н. О., Перспективи розвитку інституту президенства в Україні. Історія та теорія права, Правова позиція, № 2 (27), 2020. С. 21-24
23. Чепульченко Т.О., Ярош І.С. Еволюція демократії в Україні. Держава та регіони. Серія “Право” №1, 2019
24. Чепульченко Т.О. Принцип рівності у праві: теоретико-прикладний аспект. Держава і право. Серія: Юридичні науки. 2019. Вип. 83. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2019_83_5

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка та методичному кабінеті ФСП (ауд. 322, 19 корп.) та у відкритих електронних джерелах.

МЕТОДИКА ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА)

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ
СЕМЕСТР I (ДЕННА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Тема 1. Теорія держави і права в системі юридичних наук</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки науки. Види наук 2. Юридична наука поняття та різновиди. 3. Об'єкт та предмет теорії держави і права : співвідношення та його особливості. <p><i>Завдання для СРС:</i> <i>Функції теорії держави і права як науки.</i></p>
2.	<p>Тема 1. Теорія держави і права в системі юридичних наук</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Функції теорії держави і права 5. Теорія держави і права в системі юридичних наук <p><i>Завдання для СРС:</i> <i>Функції теорії держави і права як науки.</i></p>
3.	<p>Тема 2. Методологія вивчення держави і права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура методології 2. Принципи наукового пізнання. 3. Філософсько-світоглядові методи дослідження 4. Загально-наукові методи дослідження. 5. Спеціально-наукові методи пізнання держави і права. 6. Конкретно-наукові методи пізнання держави і права. <p><i>Завдання для СРС:</i> Понятійно-категоріальний апарат та концепція теорії держави і права.</p>
4.	<p>Тема 3. Причини та теорії походження держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура суспільства. 2. Влада: поняття, ознаки, різновиди. 3. Влада додержавного суспільства: основна характеристика. Співвідношення суспільної, державної та політичної влади. 4. Причини виникнення держави і шляхи формування держави. 5. Теорії походження держави. <p><i>Завдання для СРС:</i> 1.Характеристика основних теорій походження держави. 2. Спосіб організації та здійснення державної влади в Україні.</p>
5.	<p>Тема 4. Поняття та сутність держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття держави: різноманітність існуючих визначень та ознаки. 2.Поняття та підходи до визначення сутності держави. <p><i>Завдання для СРС:</i> Державна влада і первісне суспільство.</p>
6.	<p>Тема 4. Поняття та сутність держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.Поняття, необхідність та різновиди типології держави. <p><i>Завдання для СРС:</i> Державна влада і первісне суспільство</p>
7.	<p>Тема 5. Форма держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та структура елементів форми держави. 2.Форма державного правління. <p><i>Завдання для СРС:</i> Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення</p>
8.	<p>Тема 5. Форма держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та структура елементів форми держави. 2.Форма державного правління. 3.Форма державного устрою. 4.Форма державно-правового (політичного) устрою

	<i>Завдання для СРС:</i> Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення
9.	<p>Тема 6. Функції держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та ознаки функцій держави. 2. Функції та завдання держави: проблеми співвідношення. 3. Класифікація функцій держави. 4. Методи та форми реалізації функцій держави. <p><i>Завдання для СРС:</i> Механізм реалізації функцій держави: поняття, елементи та їх характеристика</p>
10.	<p>Тема 7. Механізм та апарат держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та елементи механізму держави. 2.Апарат держави: поняття та структура. 3.Принципи діяльності апарату держави. <p><i>Завдання для СРС:</i> Державна служба та її види. Державний службовець, посадова особа.</p>
11.	<p>Тема 7. Механізм та апарат держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.Поняття, особливості та види органів держави. 5.Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади. 6.Органи держави та самоврядування: співвідношення. <p><i>Завдання для СРС:</i> Державна служба та її види. Державний службовець, посадова особа</p>
12.	<p>Тема 8. Держава і правовий статус людини, особи, громадянина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Людина, особа, громадянин: проблеми співвідношення понять. 2. Поняття та структура правового статусу. 3. Правовий статус особи та громадянина. <p><i>Завдання для СРС:</i> Взаємодія громадянського суспільства і держави. Концепція відкритого суспільства та відкритої держави</p>
13.	<p>Тема 8. Держава і правовий статус людини, особи, громадянина</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Об'єктивне та суб'єктивне право. 5. Класифікація суб'єктивних прав. 6. Гарантії суб'єктивних прав. <p><i>Завдання для СРС:</i> Взаємодія громадянського суспільства і держави. Концепція відкритого суспільства та відкритої держави</p>
14.	<p>Тема 9. Політична система громадянського суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки , структура громадянського суспільства 2. Поняття та структура політичної системи суспільства. Функціональне призначення політичної системи суспільства. <p><i>Завдання для СРС:</i> Політичні партії у політичній системі суспільства: правове регулювання статусу та діяльності.</p>
15.	<p>Тема 9. Політична система громадянського суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Політичні партії як особливий елемент політичної системи суспільства. 4. Держава як особливий елемент політичної системи суспільства. <p><i>Завдання для СРС:</i> Політичні партії у політичній системі суспільства: правове регулювання статусу та діяльності.</p>
16.	<p>Тема 10. Демократична, правова та соціальна держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки демократичної держави. 2. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. 3. Принципи демократії та її функції. <p><i>Завдання для СРС:</i> Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.</p>
17.	<p>Тема 10. Демократична, правова та соціальна держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Історія виникнення та становлення ідей про правову державу. 5. Поняття та ознаки правової держави. 3. Соціальна держава: поняття, особливості становлення та розвитку. 4. Шляхи формування правової, соціальної держави в Україні. <p><i>Завдання для СРС:</i> Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.</p>

18.	<p>Тема 11. Сучасні концепції держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепції держави, що базуються на ліберальному підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція "держави-нічного сторожа"). 2. Концепції держави, що базуються на етатистському підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція держави "загального благоденства", концепція соціалістичної держави, концепція соціальної держави). 3. Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади (концепція плюралістичної демократії). 4. Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави). 5. Авторитарні (тоталітарні) концепції держави. <p><i>Завдання для СРС:</i> Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави).</p>
-----	---

СЕМЕСТР II (ДЕННА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	<p>Тема 12. Соціальне регулювання та право</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види соціального регулювання. Особливості регулювання суспільних відносин у первісно-родовому суспільстві. 2. Поняття, ознаки та види соціальних норм. Співвідношення соціальних регуляторів (право і мораль, право і звичай, право і релігія). <p><i>Завдання для СРС:</i> Теорії виникнення права</p>
2.	<p>Тема 12. Соціальне регулювання та право</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Причини виникнення права та фактори. 4. Право як особливий засіб соціального регулювання. Об'єктивне та суб'єктивне право. <p><i>Завдання для СРС:</i> Закон, економіка, політика та право: питання співвідношення та взаємодія</p>
3.	<p>Тема 13. Праворозуміння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Праворозуміння як спеціально-наукова категорія 2. Природно-правовий тип праворозуміння 3. Юридичний позитивізм 4. Психологічне праворозуміння 5. Марксистська теорія праворозуміння 6. Радянський тип праворозуміння 7. Соціологічний тип праворозуміння 8. Інтегративне праворозуміння <p><i>Завдання для СРС:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософські та світоглядні засади розв'язання проблем праворозуміння. 2. Роль праворозуміння у розвитку юридичних наукових знань і правової практики
4.	<p>Тема 14. Сутність та соціальна цінність права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки права. 2. Сутність права : поняття, особливості, основні наукові підходи. 3. Поняття та особливості функцій права. <p><i>Завдання для СРС:</i> 1. Соціальна сутність права. 2. Сутність та призначення сучасного права</p>
5.	<p>Тема 14. Сутність та соціальна цінність права</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Різновиди функцій права. 5. Поняття та ознаки принципів права. Класифікація принципів права 6. Цінність права. <p><i>Завдання для СРС:</i></p>

	<p>1. Співвідношення категорій «роль права», завдання права», «функціонування права».</p> <p>2. Правові цінності та їх система</p>
6.	<p>Тема 15. Форма (джерела) прав</p> <p>1. Підходи до розуміння поняття «джерело права». Співвідношення категорій «джерело права» та «форма права».</p> <p>2. Нормативно-правовий акт як форма права (поняття, ознаки та різновиди).</p> <p>3. Нормативно-правовий договір як форма права</p> <p><i>Завдання для СРС: «Проблеми реалізації підзаконних актів»</i></p>
7.	<p>Тема 15. Форма (джерела) прав</p> <p>4. Судовий прецедент як форма права.</p> <p>5. Правовий звичай як форма права</p> <p>6. Правова доктрина як форма права.</p> <p><i>Завдання для СРС: «Проблеми реалізації підзаконних актів»</i></p>
8.	<p>Тема 16. Норма права: поняття, структура, класифікація</p> <p>1. Поняття та ознаки норми права</p> <p>2. Структура норми права</p> <p>3. Способи викладу норм права в тексті нормативного акту.</p> <p>4. Класифікація норм права</p> <p>5. Характеристика колізійних норм.</p> <p><i>Завдання для СРС:</i></p> <p>1. Способи (прийоми) викладення елементів норм права в приписах статей нормативно-правових актів.</p> <p>2. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акту.</p>
9.	<p>Тема 17. Система права та система законодавства</p> <p>1. Поняття та ознаки системи права.</p> <p>2. Структура системи права (норма права, інститут права, галузь права).</p> <p>3. Предмет і метод правового регулювання як критерії розмежування галузей права.</p> <p>4. Приватне та публічне право.</p> <p>5. Матеріальне та процесуальне право.</p> <p>6. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права</p> <p><i>Завдання для СРС: Співвідношення галузей права та законодавства.</i></p>
10.	<p>Тема 18. Правовідносини</p> <p>1. Поняття та ознаки правовідносин.</p> <p>2. Види правовідносин.</p> <p>3. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин (юридичні факти).</p> <p>4. Суб'єкти правовідносин, їх види. Правосуб'єктність.</p> <p>5. Об'єкти правовідносин.</p> <p>6. Зміст і форма правовідносин (суб'єктивні права, правомочність та юридичні обов'язки суб'єктів права).</p> <p><i>Завдання для СРС: 1. Межі здійснення правосуб'єктності юридичними особами України.</i></p> <p><i>2. Діалектична єдність природи моральних і правових відносин.</i></p>
11.	<p>Тема 19. Реалізація права</p> <p>1. Поняття та особливості реалізації права.</p> <p>2. Форми реалізації права: поняття та загальна характеристика.</p> <p>3. Поняття і ознаки правозастосування. Вимоги, що висуваються до правозастосовчої діяльності.</p> <p><i>Завдання для СРС: 1. Колізія і конкуренція законів».</i></p> <p><i>2. Конкретизація норм як необхідна передумова їх застосування.</i></p>
12.	<p>Тема 19. Реалізація права</p> <p>4. Стадії правозастосування та їх зміст.</p> <p>5. Поняття аналогії закону та аналогії права.</p> <p>6. Поняття, ознаки, структура та види актів правозастосування. Вимоги, що висуваються до актів правозастосування.</p>

	<p><i>Завдання для СРС: 1. Колізія і конкуренція законів».</i></p> <p><i>2. Конкретизація норм як необхідна передумова їх застосування.</i></p>
13.	<p>Тема 20. Тлумачення права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та ознаки тлумачення права. 2.Необхідність та значення тлумачення права. 3.Етапи та способи тлумачення права. 4.Поняття та характеристика обсягу тлумачення. 5.Види тлумачення права. Поняття офіційного та неофіційного тлумачення права. 6.Поняття інтерпретаційного акту. Ознаки інтерпретаційного акту <p><i>Завдання для СРС: Діяльність Конституційного Суду України щодо тлумачення Конституції України: теоретичний аспект</i></p>
14.	<p>Тема 21. Правосвідомість та правова культура</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття правової свідомості та її особливості. 2.Правова свідомість як форма суспільної свідомості. 3.Структура та функції правової свідомості. 4.Різновиди правосвідомості. 5.Поняття правової культури. Місце правової культури в культурі суспільства. 6.Структура, види та рівні правової культури. 7.Поняття та різновиди функцій правової культури. <p><i>Завдання для СРС:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правосвідомість українського суспільства як соціокультурний феномен. 2. Професійна правосвідомість: поняття, особливості, функції.
15.	<p>Тема 22. Юридична відповідальність: поняття, класифікація, підстави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття правомірної поведінки, її ознаки та види. 2.Поняття та ознаки зловживання правом. Поняття та ознаки правопорушення. 3.Юридичний склад правопорушення. Види правопорушень. 4.Поняття та види соціальної відповідальності. <p><i>Завдання для СРС:</i></p> <p><i>Зловживання процесуальними правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення.</i></p>
16.	<p>Тема 22. Юридична відповідальність: поняття, класифікація, підстави</p> <ol style="list-style-type: none"> 5.Поняття юридичної відповідальності, її сутність та ознаки. 6.Поняття підстав та умов юридичної відповідальності. 7.Поняття функцій юридичної відповідальності та їх зміст. 8.Види юридичної відповідальності. <p><i>Завдання для СРС:</i></p> <p><i>Зловживання процесуальними правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення.</i></p>
17.	<p>Тема 23. Законність та правопорядок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття законності як багатоаспектної категорії. 2.Поняття та зміст вимог законності. 3.Поняття принципів законності та їх зміст. 4.Поняття гарантій законності. 5.Форми гарантій законності (загальносоціальні та юридичні). 6.Поняття, ознаки та особливості правопорядку. <p><i>Завдання для СРС:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи забезпечення законності. 2. Основні шляхи зміцнення законності та правопорядку в Україні: порівняльно-правовий аналіз з країнами Західної Європи»
18.	<p>Тема 24. Правові системи світу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та особливості правової системи. 2.Співвідношення понять "правова система" та "система права". 3.Співвідношення міжнародного та національного права.

<p>4. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї.</p> <p>5. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї.</p> <p>6. Загальна характеристика релігійно-традиційної правової системи.</p> <p>7. Змішані правові системи: загальні риси.</p> <p>8. Загальні риси постсоціалістичних правових систем.</p> <p>9. Загальна характеристика правової системи України.</p> <p><i>Завдання для СРС: Взаємодія міжнародного, європейського та національного права.</i></p>
--

**Семінарські (практичні) заняття
СЕМЕСТР I (ДЕННА ФОРМА)**

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Тема 1. Теорія держави і права в системі юридичних наук</p> <p>1. Поняття та ознаки науки. Види наук</p> <p>2. Юридична наука поняття та різновиди.</p> <p>3. Об'єкт та предмет теорії держави і права : співвідношення та його особливості.</p>
2.	<p>Тема 1. Теорія держави і права в системі юридичних наук</p> <p>4. Функції теорії держави і права</p> <p>5. Теорія держави і права в системі юридичних наук</p>
3.	<p>Тема 2. Методологія вивчення держави і права</p> <p>1. Поняття та структура методології</p> <p>2. Принципи наукового пізнання.</p> <p>3. Філософсько-світоглядові методи дослідження</p> <p>4. Загально-наукові методи дослідження.</p> <p>5. Спеціально-наукові методи пізнання держави і права.</p> <p>6. Конкретно-наукові методи пізнання держави і права.</p>
4.	<p>Тема 3. Причини та теорії походження держави</p> <p>1. Поняття та структура суспільства.</p> <p>2. Влада: поняття, ознаки, різновиди.</p> <p>3. Влада додержавного суспільства: основна характеристика. Співвідношення суспільної, державної та політичної влади.</p> <p>4. Причини виникнення держави і шляхи формування держави.</p> <p>5. Теорії походження держави.</p>
5.	<p>Тема 4. Поняття та сутність держави</p> <p>1. Поняття держави: різноманітність існуючих визначень та ознаки.</p> <p>2. Поняття та підходи до визначення сутності держави.</p>
6.	<p>Тема 4. Поняття та сутність держави</p> <p>3. Поняття, необхідність та різновиди типології держави.</p>
7.	<p>Тема 5. Форма держави</p> <p>1. Поняття та структура елементів форми держави.</p> <p>2. Форма державного правління.</p>
8.	<p>Тема 5. Форма держави</p> <p>1. Поняття та структура елементів форми держави.</p> <p>2. Форма державного правління.</p> <p>3. Форма державного устрою.</p> <p>4. Форма державно-правового (політичного) устрою</p>
9.	<p>Тема 6. Функції держави</p> <p>1. Поняття та ознаки функцій держави.</p> <p>2. Функції та завдання держави: проблеми співвідношення.</p>

	3. Класифікація функцій держави. 4. Методи та форми реалізації функцій держави.
10.	Тема 7. Механізм та апарат держави 1.Поняття та елементи механізму держави. 2.Апарат держави: поняття та структура. 3.Принципи діяльності апарату держави.
11.	Тема 7. Механізм та апарат держави 4.Поняття, особливості та види органів держави. 5.Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади. 6.Органи держави та самоврядування: співвідношення.
12.	Тема 8. Держава і правовий статус людини, особи, громадянина 1. Людина, особа, громадянин: проблеми співвідношення понять. 2. Поняття та структура правового статусу. 3. Правовий статус особи та громадянина.
13.	Тема 8. Держава і правовий статус людини, особи, громадянина 4. Об'єктивне та суб'єктивне право. 5. Класифікація суб'єктивних прав. 6. Гарантії суб'єктивних прав.
14.	Тема 9. Політична система громадянського суспільства 1. Поняття, ознаки , структура громадянського суспільства 2. Поняття та структура політичної системи суспільства. Функціональне призначення політичної системи суспільства.
15.	Тема 9. Політична система громадянського суспільства 3. Політичні партії як особливий елемент політичної системи суспільства. 4. Держава як особливий елемент політичної системи суспільства.
16.	Тема 10. Демократична, правова та соціальна держава 1. Поняття та ознаки демократичної держави. 2. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. 3. Принципи демократії та її функції.
17.	Тема 10. Демократична, правова та соціальна держава 4. Історія виникнення та становлення ідей про правову державу. 5. Поняття та ознаки правової держави. 3. Соціальна держава: поняття, особливості становлення та розвитку. 4. Шляхи формування правової, соціальної держави в Україні.
18.	Тема 11. Сучасні концепції держави 1. Концепції держави, що базуються на ліберальному підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція "держави-нічного сторожа"). 2. Концепції держави, що базуються на етатистському підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція держави "загального благоденства", концепція соціалістичної держави, концепція соціальної держави). 3. Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади (концепція плюралістичної демократії). 4. Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави). 5. Авторитарні (тоталітарні) концепції держави.

СЕМЕСТР II (ДЕННА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	Тема 12. Соціальне регулювання та право

	<p>1.Поняття та види соціального регулювання. Особливості регулювання суспільних відносин у первісно-родовому суспільстві.</p> <p>2.Поняття, ознаки та види соціальних норм. Співвідношення соціальних регуляторів (право і мораль, право і звичай, право і релігія)</p>
2.	<p>Тема 12. Соціальне регулювання та право</p> <p>3.Причини виникнення права та фактори.</p> <p>4.Право як особливий засіб соціального регулювання.</p> <p>5. Об'єктивне та суб'єктивне право.</p>
3.	<p>Тема 13. Праворозуміння</p> <p>1. Праворозуміння як спеціально-наукова категорія</p> <p>2.Природно-правовий тип праворозуміння</p> <p>3.Юридичний позитивізм</p> <p>4.Психологічне праворозуміння</p> <p>5.Марксистська теорія праворозуміння</p> <p>6.Радянський тип праворозуміння</p> <p>7.Соціологічний тип праворозуміння</p> <p>8.Інтегративне праворозуміння</p>
4.	<p>Тема 14. Сутність та соціальна цінність права</p> <p>1.Поняття та ознаки права.</p> <p>2.Сутність права : поняття, особливості, основні наукові підходи.</p> <p>3.Поняття та особливості функцій права.</p>
5.	<p>Тема 14. Сутність та соціальна цінність права</p> <p>4.Різновиди функцій права.</p> <p>5.Поняття та ознаки принципів права. Класифікація принципів права</p> <p>6.Цінність права.</p>
6.	<p>Тема 15. Форма (джерела) прав</p> <p>1. Підходи до розуміння поняття «джерело права». Співвідношення категорій «джерело права» та «форма права».</p> <p>2. Нормативно-правовий акт як форма права (поняття, ознаки та різновиди).</p> <p>3. Нормативно-правовий договір як форма права</p>
7.	<p>4. Судовий прецедент як форма права.</p> <p>5. Правовий звичай як форма права</p> <p>6. Правова доктрина як форма права.</p>
8.	<p>Тема 16. Норма права: поняття, структура, класифікація</p> <p>1. Поняття та ознаки норми права</p> <p>2. Структура норми права</p> <p>3. Способи викладу норм права в тексті нормативного акту.</p> <p>4. Класифікація норм права</p> <p>5. Характеристика колізійних норм.</p>
9.	<p>Тема 17. Система права та система законодавства</p> <p>1.Поняття та ознаки системи права.</p> <p>2. Структура системи права (норма права, інститут права, галузь права).</p> <p>3. Предмет і метод правового регулювання як критерії розмежування галузей права.</p> <p>4. Приватне та публічне право.</p> <p>5. Матеріальне та процесуальне право.</p> <p>6. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права.</p>
10.	<p>Тема 18. Правовідносини</p> <p>1. Поняття та ознаки правовідносин.</p> <p>2. Види правовідносин.</p> <p>3. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин (юридичні факти).</p> <p>4. Суб'єкти правовідносин, їх види. Правосуб'єктність.</p> <p>5. Об'єкти правовідносин.</p> <p>6. Зміст і форма правовідносин (суб'єктивні права, правомочність та юридичні обов'язки).</p>

11.	<p>Тема 19. Реалізація права</p> <p>1.Поняття та особливості реалізації права.</p> <p>2.Форми реалізації права: поняття та загальна характеристика.</p> <p>3.Поняття і ознаки правозастосування. Вимоги, що висуваються до правозастосовчої діяльності.</p>
12.	<p>Тема 19. Реалізація права</p> <p>4.Стадії правозастосування та їх зміст.</p> <p>5.Поняття аналогії закону та аналогії права.</p> <p>6.Поняття, ознаки, структура та види актів правозастосування. Вимоги, що висуваються до актів правозастосування.</p>
13.	<p>Тема 20. Тлумачення права</p> <p>1.Поняття та ознаки тлумачення права.</p> <p>2.Необхідність та значення тлумачення права.</p> <p>3.Етапи та способи тлумачення права.</p> <p>4.Поняття та характеристика обсягу тлумачення.</p> <p>5.Види тлумачення права. Поняття офіційного та неофіційного тлумачення права.</p> <p>6.Поняття інтерпретаційного акта. Ознаки інтерпретаційного акта</p>
14.	<p>Тема 21. Правосвідомість та правова культура</p> <p>1.Поняття правової свідомості та її особливості.</p> <p>2.Правова свідомість як форма суспільної свідомості.</p> <p>3.Структура та функції правової свідомості.</p> <p>4.Різновиди правосвідомості.</p> <p>5.Поняття правової культури. Місце правової культури в культурі суспільства.</p> <p>6.Структура, види та рівні правової культури.</p> <p>7.Поняття та різновиди функцій правової культури.</p>
15.	<p>Тема 22. Юридична відповідальність: поняття, класифікація, підстави</p> <p>1.Поняття правомірної поведінки, її ознаки та види.</p> <p>2.Поняття та ознаки зловживання правом. Поняття та ознаки правопорушення.</p> <p>3.Юридичний склад правопорушення. Види правопорушень.</p> <p>4.Поняття та види соціальної відповідальності.</p>
16.	<p>Тема 22. Юридична відповідальність: поняття, класифікація, підстави</p> <p>5.Поняття юридичної відповідальності, її сутність та ознаки.</p> <p>6.Поняття підстав та умов юридичної відповідальності.</p> <p>7.Поняття функцій юридичної відповідальності та їх зміст.</p> <p>8.Види юридичної відповідальності.</p>
17.	<p>Тема 23. Законність та правопорядок</p> <p>1.Поняття законності як багатоаспектної категорії.</p> <p>2.Поняття та зміст вимог законності.</p> <p>3.Поняття принципів законності та їх зміст.</p> <p>4.Поняття гарантій законності.</p> <p>5.Форми гарантій законності (загальносоціальні та юридичні).</p> <p>6.Поняття, ознаки та особливості правопорядку.</p>
18.	<p>Тема 24. Правові системи світу</p> <p>1.Поняття та особливості правової системи.</p> <p>2.Співвідношення понять "правова система" та "система права".</p> <p>3.Співвідношення міжнародного та національного права.</p> <p>4.Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї.</p> <p>5.Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї.</p> <p>6.Загальна характеристика релігійно-традиційної правової системи.</p> <p>7.Змішані правові системи: загальні риси.</p> <p>8.Загальні риси постсоціалістичних правових систем.</p> <p>9.Загальна характеристика правової системи України</p>

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ
СЕМЕСТР I (ЗАОЧНА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	<p>Тема 1. Теорія держави і права в системі юридичних наук</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки науки. Види наук 2. Юридична наука поняття та різновиди. 3. Об'єкт та предмет теорії держави і права : співвідношення та його особливості. <p>Тема 4. Поняття та сутність держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття держави: різноманітність існуючих визначень та ознаки. 2.Поняття та підходи до визначення сутності держави.
2.	<p>Тема 5. Форма держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та структура елементів форми держави. 2.Форма державного правління. <p>Тема 6. Функції держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та ознаки функцій держави. 2. Функції та завдання держави: проблеми співвідношення.
3.	<p>Тема 7. Механізм та апарат держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття та елементи механізму держави. 2.Апарат держави: поняття та структура. 3.Принципи діяльності апарату держави. <p>Тема 8. Держава і правовий статус людини, особи, громадянина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Людина, особа, громадянин: проблеми співвідношення понять. 2. Поняття та структура правового статусу. 3. Правовий статус особи та громадянина.
4.	<p>Тема 9. Політична система громадянського суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки , структура громадянського суспільства 2. Поняття та структура політичної системи суспільства. Функціональне призначення політичної системи суспільства. <p>Тема 10. Демократична, правова та соціальна держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки демократичної держави. 2. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. 3. Принципи демократії та її функції.

СЕМЕСТР II (ЗАОЧНА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	<p>Тема 12. Соціальне регулювання та право</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття соціального регулювання. Особливості регулювання суспільних відносин у первісно-родовому суспільстві. 2.Види соціального регулювання. Поняття та основні риси правового регулювання суспільних відносин. 3.Поняття, ознаки та види соціальних норм. <p>Тема 14. Праворозуміння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття праворозуміння та його значення.

	<p>2. Теоретичний та практико-ідеологічний зміст праворозуміння.</p> <p>3. Поняття та зміст типів праворозуміння.</p> <p>4. Загальна характеристика доктрини природного права.</p>
2.	<p>Тема 15. Форма (джерела) прав</p> <p>1. Підходи до розуміння поняття "джерело права". Підходи вчених щодо вживання та співвідношення категорій "джерело права" та "форма права".</p> <p>2. Поняття правового звичаю та його характеристика.</p> <p>3. Поняття судового (адміністративного) прецеденту та його характеристика.</p> <p>4. Поняття нормативного договору та його характеристика.</p> <p>Тема 16. Норма права: поняття, структура, класифікація</p> <p>1. Поняття та загальні ознаки норм права</p> <p>2. Види норм права</p> <p>3. Структура норми права</p>
3.	<p>Тема 19. Реалізація права</p> <p>1. Поняття та особливості реалізації права.</p> <p>2. Форми реалізації права: поняття та загальна характеристика.</p> <p>3. Поняття і ознаки правозастосування. Вимоги, що висуваються до правозастосовчої діяльності.</p> <p>4. Стадії правозастосування та їх зміст.</p> <p>Тема 22. Юридична відповідальність: поняття, класифікація, підстави</p> <p>1. Поняття правомірної поведінки, її ознаки та види.</p> <p>2. Поняття та ознаки зловживання правом. Поняття та ознаки правопорушення.</p> <p>3. Юридичний склад правопорушення. Види правопорушень.</p> <p>4. Поняття та види соціальної відповідальності.</p>

Семінарські (практичні) заняття
СЕМЕСТР I (ЗАОЧНА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	<p>Тема 3. Причини та теорії походження держави</p> <p>1. Поняття та структура суспільства.</p> <p>2. Влада: поняття, ознаки, різновиди.</p> <p>3. Влада додержавного суспільства: основна характеристика. Співвідношення суспільної, державної та політичної влади.</p> <p>Тема 11. Сучасні концепції держави</p> <p>1. Концепції держави, що базуються на ліберальному підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція "держави-нічного сторожа").</p> <p>2. Концепції держави, що базуються на етатистському підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція держави "загального благоденства", концепція соціалістичної держави, концепція соціальної держави).</p> <p>3. Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади (концепція плюралістичної демократії).</p>

СЕМЕСТР II (ЗАОЧНА ФОРМА)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	Тема 13. Сутність та соціальна цінність права 1. Поняття та особливості сутності права. 2. Підходи щодо визначення сутності права (класовий, загально соціальний, національно-релігійний, гносеологічний). 3. Поняття та особливості функцій права. 4. Різновиди функцій права. Тема 17. Система права та система законодавства 1. Поняття і структура системи права 2. Публічне і приватне право 3. Загальна характеристика галузей та інститутів права 4. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Студенти заочної форми навчання самостійно опрацьовують такі питання тем:

СЕМЕСТР I

Назва теми та перелік основних питань
Тема 1. Теорія держави і права в системі юридичних наук 1. Функції теорії держави і права 2. Теорія держави і права в системі юридичних наук 3. <i>Функції теорії держави і права як науки.</i>
17. Тема 2. Методологія вивчення держави і права 1. Поняття та структура методології 2. Принципи наукового пізнання. 3. Філософсько-світоглядові методи дослідження 4. Загально-наукові методи дослідження. 5. Спеціально-наукові методи пізнання держави і права. 6. Конкретно-наукові методи пізнання держави і права.
Тема 3. Причини та теорії походження держави 1. Причини виникнення держави і шляхи формування держави. 2. Теорії походження держави. 3. Характеристика основних теорій походження держави. 4. Спосіб організації та здійснення державної влади в Україні.
Тема 4. Поняття та сутність держави 1. Поняття, необхідність та різновиди типології держави. 2. Державна влада і первісне суспільство.
Тема 5. Форма держави 1. Форма державного устрою. 2. Форма державно-правового (політичного) устрою 3. Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення
Тема 6. Функції держави 1. Класифікація функцій держави. 2. Методи та форми реалізації функцій держави. 3. Механізм реалізації функцій держави: поняття, елементи та їх характеристика
Тема 7. Механізм та апарат держави 1. Поняття, особливості та види органів держави. 2. Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади. 3. Органи держави та самоврядування: співвідношення.

4. Державна служба та її види. Державний службовець, посадова особа.
Тема 8. Держава і правовий статус людини, особи, громадянина 1. Об'єктивне та суб'єктивне право. 2. Класифікація суб'єктивних прав. 3. Гарантії суб'єктивних прав. 4. Взаємодія громадянського суспільства і держави. Концепція відкритого суспільства та відкритої держави
Тема 9. Політична система громадянського суспільства 1. Політичні партії як особливий елемент політичної системи суспільства. 2. Держава як особливий елемент політичної системи суспільства. 3. Політичні партії у політичній системі суспільства: правове регулювання статусу та діяльності.
Тема 10. Демократична, правова та соціальна держава 1. Історія виникнення та становлення ідей про правову державу. 2. Поняття та ознаки правової держави. 3. Соціальна держава: поняття, особливості становлення та розвитку. 4. Шляхи формування правової, соціальної держави в Україні. 5. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.
Тема 11. Сучасні концепції держави 1. Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави). 2. Авторитарні (тоталітарні) концепції держави. 3. Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави).

СЕМЕСТР II

Назва теми лекції та перелік основних питань
Тема 12. Соціальне регулювання та право 1. Поняття та види соціального регулювання. Особливості регулювання суспільних відносин у первісно-родовому суспільстві. 2. Поняття, ознаки та види соціальних норм. Співвідношення соціальних регуляторів (право і мораль, право і звичай, право і релігія). 3. Виникнення права (причини та фактори). Право як особливий засіб соціального регулювання. 4. Визначення права. Об'єктивне та суб'єктивне право.
Тема 13. Праворозуміння 1. Праворозуміння як спеціально-наукова категорія 2. Природно-правовий тип праворозуміння 3. Юридичний позитивізм 4. Психологічне праворозуміння 5. Марксистська теорія праворозуміння 6. Радянський тип праворозуміння 7. Соціологічний тип праворозуміння 8. Інтегративне праворозуміння
Тема 14. Сутність та соціальна цінність права 1. Поняття та ознаки права. 2. Сутність права: поняття, особливості, основні наукові підходи. 3. Поняття та особливості функцій права. 4. Різновиди функцій права. 5. Поняття та ознаки принципів права. Класифікація принципів права. 6. Цінність права.
Тема 15. Форма (джерела) прав 1. Підходи до розуміння поняття «джерело права». Співвідношення категорій «джерело

права» та «форма права».

2. Нормативно-правовий акт як форма права (поняття, ознаки та різновиди).
3. Нормативно-правовий договір як форма права
4. Судовий прецедент як форма права.
5. Правовий звичай як форма права
6. Правова доктрина як форма права.

Тема 16. Норма права: поняття, структура, класифікація

1. Поняття та ознаки норм права
2. Структура норм права
3. Способи викладення норм права в тексті нормативного акту.
4. Класифікація норм права.

Тема 17. Система права та система законодавства

1. Поняття та ознаки системи права
2. Структура системи права (норма права, інститут права, галузь права)
3. Предмет і метод правового регулювання як критерії розмежування галузей права
4. Приватне та публічне право.
5. Матеріальне та процесуальне право
6. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права

Тема 18. Правовідносини

1. Поняття та ознаки правовідносин.
2. Види правовідносин.
3. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин (юридичні факти).
4. Суб'єкти правовідносин, їх види. Правосуб'єктність.
5. Об'єкти правовідносин.
6. Зміст і форма правовідносин (суб'єктивні права, правомочність та юридичні обов'язки суб'єктів права).

Тема 19. Реалізація права

1. Реалізація права : поняття, ознаки, природа
2. Форми реалізації права
3. Правозастосування: ознаки, функції.
4. Стадії застосування права.
5. Основні вимоги до правозастосування
6. Прогалини в нормативних актах та способи їх подолання. Аналогія права та аналогія закону.

Тема 20. Тлумачення права

1. Поняття та ознаки тлумачення права.
2. Необхідність та значення тлумачення права.
3. Етапи та способи тлумачення права.
4. Поняття та характеристика обсягу тлумачення.
5. Види тлумачення права. Поняття офіційного та неофіційного тлумачення права.
6. Поняття інтерпретаційного акта. Ознаки інтерпретаційного акта

Тема 21. Правосвідомість та правова культура

1. Поняття правової свідомості та її особливості.
2. Правова свідомість як форма суспільної свідомості.
3. Структура та функції правової свідомості.
4. Різновиди правосвідомості.
5. Поняття правової культури. Місце правової культури в культурі суспільства.
6. Структура, види та рівні правової культури.
7. Поняття та різновиди функцій правової культури.

Тема 22. Юридична відповідальність: поняття, класифікація, підстави

1. Поняття юридичної відповідальності, її сутність та ознаки.
2. Поняття підстав та умов юридичної відповідальності.
3. Поняття функцій юридичної відповідальності та їх зміст.
4. Види юридичної відповідальності.

5. Зловживання процесуальними правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення.

Тема 23. Законність та правопорядок

1. Поняття законності як багатоаспектної категорії.
2. Поняття та зміст вимог законності.
3. Поняття принципів законності та їх зміст.
4. Поняття гарантій законності.
5. Форми гарантій законності (загальносоціальні та юридичні).
6. Поняття, ознаки та особливості правопорядку.

Тема 24. Правові системи світу

1. Поняття та особливості правової системи.
2. Співвідношення понять "правова система" та "система права".
3. Співвідношення міжнародного та національного права.
4. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї.
5. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї.
6. Загальна характеристика релігійно-традиційної правової системи.
7. Змішані правові системи: загальні риси.
8. Загальні риси постсоціалістичних правових систем.
9. Загальна характеристика правової системи України.

7. Політика та контроль

7.1. Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, диспут, групова робота, командна робота, парна робота, ділові ігри, навчальні дебати, круглий стіл та есе з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до занять.

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями:

- 1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-пошуковий (евристична бесіда) і дослідницький метод);
- 2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», «аналіз ситуацій» ділові, рольові та імітаційні ігри, дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати, круглий стіл, кейс-технологія, проектна технологія і ін.);
- 3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-форум, інтернет-семінар і ін.).

7.2. Навчальні ресурси

Всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали і нормативно-правові акти прикріплені до відповідних тем в Google classroom.

7.3. Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються.

7.4. Календарний контроль

Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами¹.

¹Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

Критерій	Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ²	8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умовою отримання атестацій є поточний рейтинг ³	≥ 15 балів	≥ 30 балів

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Система оцінювання

Рейтинг студента за денною формою навчання з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;
- 2) виконання модульної контрольної роботи;
- 3) виконання експрес-контрольних робіт.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань, свою позицію викладає чітко, обґрунтовує її належним чином.

Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях, порушення встановлених вимог та логіки викладення тексту спричиняють зниження рейтингу студента.

Належна підготовка студента до семінарського заняття займатиме в середньому 1-1,5 години.

Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському занятті, про що повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Через те, що при заочній формі навчання відсутня система контролю навчально-пізнавальної діяльності студента протягом семестру, застосування PCO не доцільно. Незважаючи на це, оцінювання навчальної діяльності студента-заочника здійснюється за 100-бальною шкалою, бо це є вимогою оформлення додатку до диплома.

Денна форма:

1 семестр

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування на семінарському занятті	90	5	18	90
2.	МКР	10	10	1	10
	Всього				100

²Там само.

³Там само.

2 семестр

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування на семінарському занятті	54	3	18	54
	МКР	6	3	2	6
2.	Екзамен	40	1	40	40
	Всього				100

Поточний контроль: *експрес-опитування, опитування за темою заняття, виконання практичних завдань, МКР.*

Календарний контроль: *провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.*

Семестровий контроль: *залік / екзамен.*

Умови допуску до семестрового контролю:

Обов'язкова умова допуску до екзамену/заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг (1 семестр)	RD ≥ 40
2	Поточний рейтинг (2 семестр)	RD ≥ 30

Необов'язкові умови допуску до екзамену:

1. Активність на практичних заняттях.
2. Позитивний результат першої атестації та другої атестації.
3. Відвідування лекційних занять.
4. Виконання практичних робіт.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою⁴

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
95 ≤ RD ≤ 100	Відмінно
85 ≤ RD ≤ 94	Дуже добре
75 ≤ RD ≤ 84	Добре
65 ≤ RD ≤ 74	Задовільно
60 ≤ RD ≤ 64	Достатньо
RD < 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску	Не допущено

Можливість отримання оцінки «автоматом»: так в 1 семестрі (залік) ні в 2 семестрі (екзамен).

⁴Оцінювання результатів навчання здійснюється за рейтинговою системою оцінювання відповідно до рекомендацій Методичної ради КПІ ім. Ігоря Сікорського, ухвалених протоколом №7 від 29.03.2018 року.

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання фахової статті	10 балів	Порушення термінів виконання індивідуального завдання	- 5 балів

Відвідування занять

Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички.

Пропущені контрольні заходи

Перескладання пропущених семінарських занять відбуваються 1 раз в тиждень в назначений викладачем день.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Дистанційне навчання

Дистанційне навчання через проходження онлайн-курсів за певною тематикою допускається за умови погодження зі студентами. У разі, якщо невелика кількість студентів має бажання пройти онлайн-курс за певною тематикою, вивчення матеріалу за допомогою таких курсів допускається, але студенти повинні виконати всі завдання, які передбачені у навчальній дисципліні.

Для кращого розуміння сучасних тенденцій розвитку та функціонування держави і права пропонується опанувати наступні он-лайн курси:

Механіка реформ: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+MR101+2018_T3/about

Основи державної політики:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/GOV101/2015_T2/about

Децентралізація в Україні – теорія та практика: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+DC101+2017_T4/about

Права людини в дії: <https://vumonline.ua/course/human-rights/>

Дані курси розроблені провідними вітчизняними науковцями та за активної участі державних діячів України. Основне коло питань, які в них розглядаються це: чітке обґрунтування та оволодіти поняттєво-термінологічним апаратом курсу; формування розуміння основ державної політики, розробки змін до законодавства та прийняття управлінських рішень.

Виставлення оцінки за контрольні заходи шляхом перенесення результатів проходження онлайн-курсів не передбачено.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права» може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Позааудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, форумах, круглих столах тощо.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЗАЛІК З ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Розкрийте ознаки науки як самостійної категорії.
2. Наведіть класифікацію юридичних наук.
3. Сформулюйте предмет теорії держави і права та вкажіть його особливості.
4. Визначте місце теорії держави і права в системі наук суспільного значення.
5. Сформулюйте поняття та ознаки функцій теорії держави і права.
6. Визначте особливості методологічної функції теорії держави і права.
7. Сформулюйте поняття методу юридичної науки та визначте його ознаки.
8. Дайте визначення принципу наукового пізнання. Які ви знаєте принципи.
9. У чому полягає сутність діалектичного методу дослідження держави і права.
10. У чому полягає сутність метафізичного методу дослідження держави і права.
11. Охарактеризуйте спеціально-наукові методи дослідження держави і права.
12. Розкрийте поняття та структуру суспільства.
13. Сформулюйте поняття та ознаки влади.
14. Дайте характеристику додержавного суспільства.
15. Розкрийте причини виникнення держави.
16. У чому полягає співвідношення державної та суспільної влади.
17. У чому полягає співвідношення державної та політичної влади.
18. Дайте характеристику основним теоріям походження держави.
19. Розкрийте підходи до визначення сутності держави.
20. Сформулюйте поняття та значення типології держав.
21. Охарактеризуйте формаційний підхід до типології держав.
22. Охарактеризуйте цивілізаційний підхід до типології держав.
23. Розкрийте основні ознаки держави.
24. Сформулюйте поняття суверенітету як ознаки держави.
25. Сформулюйте поняття держави.
26. Сформулюйте поняття та ознаки механізму держави.
27. Розкрийте структуру механізму держави.
28. Сформулюйте поняття та визначте структуру апарату держави.
29. Сформулюйте поняття та ознаки органу держави.
30. У чому полягає класифікація органів держави. Розкрийте класифікацію.
31. Дайте характеристику органів законодавчої влади.
32. Дайте характеристику органів виконавчої влади.
33. Дайте характеристику органів судової влади.
34. Розкрийте співвідношення органів держави та місцевого самоврядування.
35. Сформулюйте визначення і ознаки місцевого самоврядування.
36. Наведіть відмінні риси органів держави та місцевого самоврядування.
37. Охарактеризуйте риси особи.
38. Дайте співвідношення категорій людина, особа, громадянин.
39. Розкрийте поняття і елементи правового статусу.
40. Розкрийте критерії класифікації правового статусу.
41. Визначте спільні та відмінні риси правового статусу особи та громадянина.
42. Розкрийте ознаки та спільні риси об'єктивного та суб'єктивного права.
43. Розкрийте відмінності об'єктивного та суб'єктивного права.
44. Розкрийте види суб'єктивних прав за сферами суспільних відносин.
45. Розкрийте критерії класифікації суб'єктивних прав.
46. Розкрийте відмінні риси прав людини і громадянина.
47. Сформулюйте визначення гарантій прав людини та розкрийте зміст гарантій за суб'єктами, що їх реалізують.
48. Сформулюйте поняття та елементи форми держави.
49. Розкрийте форму державного правління як елемента форми держави.

50. Розкрийте форму державного устрою як елемента форми держави.
51. Дайте характеристику простої за формою устрою держави.
52. Дайте характеристику складної за формою устрою держави.
53. Дайте характеристику федеративної держави.
54. Розкрийте поняття політичного режиму як елемента форми держави.
55. Охарактеризуйте демократичний політичний режим.
56. Охарактеризуйте антидемократичний політичний режим.
57. Назвіть форми здійснення функцій держави.
58. Дайте визначення функцій держави та наведіть їх класифікацію
59. Сформулюйте поняття та визначте структуру політичної системи суспільства.
60. Дайте характеристику політичній партії як елемента політичної системи суспільства.
61. Охарактеризуйте державу як елемента політичної системи суспільства.
62. Розкрийте етапи становлення ідеї правової держави.
63. Сформулюйте поняття та ознаки соціальної держави.
64. Поясніть співвідношення демократії і самоврядування.
65. Поясніть сутність демократії та її цінність.
66. Сформулюйте поняття та наведіть ознаки правової держави.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН З ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. В чому полягає практичне значення систематизації законодавства?
2. Дайте загальну характеристику правосвідомості і правовій культурі (поняття, структура, функції).
3. Розкрийте ознаки науки як самостійної категорії.
4. Наведіть класифікацію юридичних наук.
5. Сформулюйте предмет теорії держави і права та вкажіть його особливості.
6. Визначте місце теорії держави і права в системі наук суспільного значення.
7. Сформулюйте поняття та ознаки функцій теорії держави і права.
8. Сформулюйте поняття «джерело права» та визначте особливості співвідношення з «формою права».
9. Розкрийте поняття правового звичаю як форми права.
10. Охарактеризуйте судовий прецедент як форму права.
11. Охарактеризуйте нормативний договір як форму права.
12. Сформулюйте поняття, ознаки та види нормативно-правових актів.
13. Визначте особливості методологічної функції теорії держави і права.
14. Сформулюйте поняття методу юридичної науки та визначте його ознаки.
15. Дайте визначення принципу наукового пізнання. Які ви знаєте принципи.
16. У чому полягає сутність діалектичного методу дослідження держави і права.
17. Сформулюйте поняття, ознаки та критерії класифікації юридичних фактів.
18. У чому полягає сутність метафізичного методу дослідження держави і права.
19. Охарактеризуйте спеціально-наукові методи дослідження держави і права.
20. Розкрийте поняття та структуру суспільства.
21. Сформулюйте поняття та ознаки влади.
22. У чому полягає роль судового прецеденту у формуванні права.
23. Дайте характеристику нормативного договору як способу формування права.
24. Дайте характеристику нормативно-правового акту та визначте його роль у формуванні права.
25. Дайте характеристику праву як засобу соціального регулювання.
26. Сформулюйте поняття та наведіть ознаки норми права.
27. Дайте характеристику додержавного суспільства.
28. Розкрийте причини виникнення держави.
29. У чому полягає співвідношення державної та суспільної влади.
30. У чому полягає співвідношення державної та політичної влади.
31. Дайте характеристику основним теоріям походження держави.
32. Розкрийте підходи до визначення сутності держави.
33. Дайте визначення поняття аналогії права та аналогії закону. Охарактеризуйте.
34. Визначте ознаки та сутність юридичної відповідальності.

35. Визначте види юридичної відповідальності.
36. Сформулюйте поняття і визначте ознаки правової поведінки.
37. Охарактеризуйте деліктоздатність суб'єктів правовідносин.
38. Сформулюйте поняття та значення типології держав.
39. Охарактеризуйте формаційний підхід до типології держав.
40. Охарактеризуйте цивілізаційний підхід до типології держав.
41. Розкрийте основні ознаки держави.
42. Сформулюйте поняття та наведіть форми реалізації права.
43. Сформулюйте поняття і наведіть ознаки правозастосування.
44. Визначте стадії правозастосування.
45. Сформулюйте поняття суверенітету як ознаки держави.
46. Сформулюйте поняття держави.
47. Сформулюйте поняття та ознаки механізму держави.
48. Розкрийте структуру механізму держави.
49. Розкрийте поняття, зміст та різновиди принципів права.
50. Дайте характеристику соціологічного праворозуміння.
51. Дайте характеристику психологічного праворозуміння.
52. Дайте характеристику юридичного позитивізму.
53. Сформулюйте поняття «тип праворозуміння» та визначте ознаки
54. Сформулюйте поняття та визначте структуру апарату держави.
55. Сформулюйте поняття та ознаки органу держави.
56. У чому полягає класифікація органів держави. Розкрийте класифікацію.
57. Сформулюйте поняття та визначте риси правовідносин.
58. Розкрийте види правовідносин.
59. Визначте об'єкт правовідносин.
60. Дайте визначення правоздатності фізичних осіб та охарактеризуйте її співвідношення із суб'єктивним правом.
61. Сформулюйте поняття «дієздатність суб'єктів права».
62. Дайте характеристику органів законодавчої влади.
63. Дайте характеристику органів виконавчої влади.
64. Дайте характеристику органів судової влади.
65. Дайте визначення норма права як елементу системи права.
66. Надайте характеристику інституту права.
67. Сформулюйте поняття галузі права та визначте зміст та різновиди.
68. Розкрийте співвідношення органів держави та місцевого самоврядування
69. Сформулюйте визначення і ознаки місцевого самоврядування.
70. Наведіть відмінні риси органів держави та місцевого самоврядування.
71. Охарактеризуйте риси особи.
72. Дайте співвідношення категорій людина, особа, громадянин.
73. Розкрийте поняття і елементи правового статусу.
74. Розкрийте критерії класифікації правового статусу.
75. Визначте спільні та відмінні риси правового статусу особи та громадянина.
76. Розкрийте ознаки та спільні риси об'єктивного та суб'єктивного права.
77. Розкрийте відмінності об'єктивного та суб'єктивного права.
78. Розкрийте види суб'єктивних прав за сферами суспільних відносин.
79. Розкрийте критерії класифікації суб'єктивних прав.
80. Розкрийте відмінні риси прав людини і громадянина
81. Сформулюйте визначення гарантій прав людини та розкрийте зміст гарантій за суб'єктами, що їх реалізують.
82. Сформулюйте поняття та елементи форми держави.
83. Розкрийте форму державного правління як елемента форми держави
84. Розкрийте форму державного устрою як елемента форми держави.
85. Визначте структуру норми права
86. Дайте характеристику простої за формою устрою держави.

87. Дайте характеристику складної за формою устрою держави.
88. Сформулюйте поняття сутності права як наукової категорії.
89. Сформулюйте поняття, значення та види диспозицій
90. Дайте характеристику федеративної держави.
91. Розкрийте поняття політичного режиму як елемента форми держави.
92. Охарактеризуйте демократичний політичний режим.
93. Охарактеризуйте антидемократичний політичний режим.
94. Назвіть форми здійснення функцій держави.
95. Дайте визначення функцій держави та наведіть їх класифікацію
96. Сформулюйте поняття та визначте структуру політичної системи суспільства.
97. Визначте способи викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів.
98. Наведіть критерії класифікації норм права.
99. Дайте характеристику політичній партії як елемента політичної системи суспільства.
100. Охарактеризуйте державу як елемента політичної системи суспільства.
101. Розкрийте етапи становлення ідеї правової держави.
102. Сформулюйте поняття та ознаки соціальної держави.
103. Поясніть співвідношення демократії і самоврядування.
104. Поясніть сутність демократії та її цінність.
105. Сформулюйте поняття та наведіть ознаки правової держави.
106. Сформулюйте поняття та визначте ознаки функцій права.
107. Які ви знаєте внутрішні функції права.
108. Розкрийте поняття, зміст та різновиди принципів права.
109. Сформулюйте поняття, ознаки, принципи та функції правотворчості.
110. Визначте види правотворчості.
111. Сформулюйте поняття колізійні норми як різновид спеціалізованих.
112. Розкрийте способи тлумачення норм права
113. Поясніть в чому сутність тлумачення норм права.
114. Сформулюйте поняття та наведіть форми реалізації права.
115. Розкрийте поняття правової свідомості як форми суспільної свідомості.
116. Сформулюйте поняття правопорушення. Проаналізуйте ознаки та види.
117. Дайте визначення правоздатності фізичних осіб та охарактеризуйте її співвідношення із суб'єктивним правом.
118. Які елементи складають структуру правосвідомості
119. Дайте характеристику правовому звичаю
120. Визначте види юридичної відповідальності.
121. Наведіть форми гарантії законності.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

- ст. викладачем кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н, Андрущакевич Ю.В.;
- доцентом кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н, доцентом, Чепульченко Тетяною Олексіївною;
- старшим викладачем кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н. Пряміциним Вячеславом Юрійовичем.

Ухвалено кафедрою інтелектуальної власності та приватного права (протокол № ___ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № __ від _____)